

A NÉPMŰVELÉS HELYE ÉS SZEREPE AZ ÁLTALÁNOS ISKOLAI TANÁRKÉPZÉSBEN

Írta: WALDMANN JÓZSEF

A tudomány és a technika fejlődése, a megváltozott és folyton alakuló, mozgó társadalom és igény szükségszerűen megváltoztatta az emberi élet hagyományos rendjét; a munkát és a tanulást a parancsoló szükség egy életre összekapcsolta. Ez a kapcsolat az emberi élet korai szakaszában jön létre (már az iskolai tanulás kezdetén, vagy még korábban a családban) és tart mindaddig, amíg az ember a társadalom aktív tagjaként munkálkodni képes (tehát a nyugdíj korhatáron túl). Az emberi tevékenység három fő formája — a játék, a tanulás és a munka — közötti éles határ elmosódott, egyik átnyúlik a másikba, s különösen a két utóbbi sokszorosan átfonódik, egymást kiegészíti, egymást feltételezi.

Vannak — és egyre nagyobb számmal lesznek — olyan ismeretek, amelyeket iskoláskorban nem lehet megtanulni, mert csak felnőtteknek valók és csak felnőtt korban válnak érthetőkké.

Az embereknek azokat az új tudományos eredményeket is meg kell tanulniok, amelyek iskolás korukban még nem álltak az emberiség rendelkezésére — automatizálás, kibernetika, televízió, űrrepülés stb.) — és ezért a tananyagban nem is szerepelhettek.

Az iskolában szerzett ismeretek bizonyos hányada az idők folyamán — éppen a gyors fejlődés és változás következtében — módosul, vagy elavul.

Az állandó változás, a gyors fejlődés olyképpen is hat a társadalomra, hogy megváltoztatja az élet mindennapi formáit is és ennek következtében az emberek egy része új állásba, politikai és társadalmi helyzetbe kerül, velük szemben olyan igényeket támasztanak, amelyek kielégítésére, az új ismeretlen helyzetek, problémák megoldására iskolás korban nem készülhettek fel. Most az új helyzetben sürgető jelleggel lép fel a gyors képzés szükségessége.

Látnunk kell tehát, hogy az új életkörülmények, az új társadalmi követelmények, ugyanakkor az új lehetőségek is megnyitják az oktatásügy fejlődésének a távlatait s az oktatási és népművelési mozgalom kiszélesítését sürgetik. Valamikor az iskolát a komoly élet mellékterületének tekintették. Ma az iskola az élet egyik legfontosabb pillére. Éppen ezért a pedagógusok munkája szélesebb horizontúvá vált és felelősségteljesebb. Az iskola kilépett izoláltságából és a legszorosabb kapcsolatot teremti meg az élettel és e tény nagyobb felelősséget és több kötelességet ró a leendő tanárra.

Erre a munkára és felelősségre — ha úgy tetszik felelősségteljes munkára — a leendő tanárokat fel kell készíteni, meg kell tanítani. Vagyis az iskolai oktató-nevelő munka mellett meg kell tanulni a főiskolán az iskolán kívüli oktató-nevelő munkát is.

Aki a mai társadalom — a szocializmus — számára kíván tanárokat képezni, annak ismernie kell a társadalom igényét, tudnia kell, milyen tanárokat kíván az élet, a leendő tanárt úgy kell képezni, hogy az életben jól megállja a helyét. A helytállás azonban nem csupán az iskolai életre, hanem az élet egészére vonatkozik.

Ha feltennénk a kérdést: teljesítette-e a tanár a maga feladatát a szaktárgyak jó tanításával és a reá bízott ifjúság jó iskolai nevelésével: határozottan nemmel kellene felelnünk. A művelődés — műveltség — mint egységes egész jelentkezik az ember életében. Művelődünk, tanulunk, ismereteket szerzünk, nevelődünk az iskolában, és az iskolán kívül. A hivatásának élő, a gyermeket szerető pedagógus iskolát végzett fiainak, leányainak a további sorsáért is felelősséget érez. Morális kötelessége volt tanítványai jövőjének figyelemmel kísérése, segítése, felnőtt korban való oktatása és nevelése is.

Fel kell tennünk a kérdést, mi a társadalom igénye, *mit várnak az életben az általános iskolai tanártól?*

Hogy e kérdésre megközelítően pontos választ adhassunk, megvizsgáltuk 16 Csongrád megyei általános iskola tantestületi tagjainak iskolán kívüli — népművelési — munkáját. A megvizsgált 16 iskolából:

7 városi iskola,   2 Szegedről,
  2 Hódmezővásárhelyről,
  2 Csongrádról,
  1 Makóról ad képet, tehát megyénk minden városa szerepel.

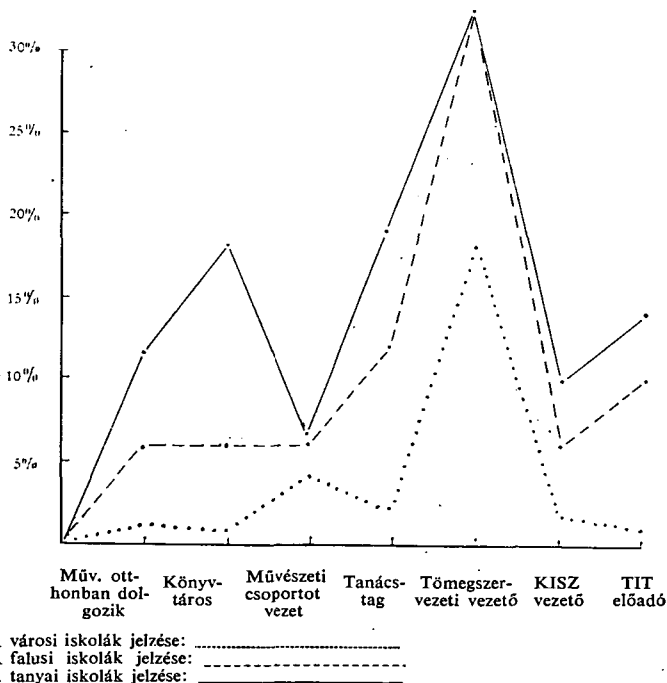
3 falusi iskola

2 a Makói Járásból,
1 a Szegedi Járásból.

6 tanyaközpont

4 a Szegedi Járásból,
2 Hódmezővásárhelyi külterület.

A városi iskolákban összesen 238 fő tanít, tehát a tantestületi átlag 34 fő. A falusi 3 iskolában 51-en tanítanak, az átlag 17 fő, míg a 6 tanyaközpontban 78-an tanítanak, tehát az átlag 13 fő.

A táblázatból szemmel látható a városi pedagógusok előnyösebb helyzete, mert itt kevesebbet várnak a pedagógusoktól annak ellenére, hogy sokrétűbb és intenzívebb a népművelési munka. A feladatok azonban megoszlanak a pedagógusok és egyéb értelmiségiek között. Ezért a feltüntetett százalékok mutatják, hogy a tömegszervezetekben való aktív részvétel kivételével nem emelkedik az igénybevétel sehol az 5% fölé ugyanakkor, amikor a falusi, tanyai pedagógusok részvétele a vizsgált területeken sehol sincs az 5% alatt. Ezzel egyáltalán nem azt akarom igazolni, hogy a népművelés falusi jelenség (az is) csupán azt, hogy az állandó jellegű korszerű ismeretnyújtás, tájékoztatás, továbbképzés számára a városokban a művelt szakemberek sokasága áll rendelkezésre. A fálvakban és a tanyákon is élnek ilyen szakemberek, de jóval kisebb számban és sok olyan feladatot kell megoldania a falusi iskolák és a tanyai iskolák tanárainak, amelyeket városokban speciálisan képzett szakemberek oldanak meg.

Még érdekesebb az, ami a táblázatról csak részben vagy egyáltalán nem olvasható. Nevezetesen, hogy a népművelési munka sokkal *differenciáltabb, sokrétűbb*. Pl. a könyvtáros címszó alatt szereplők lehetnek közművelődési könyvtárak vezetői, ifjúsági könyvtárvezetők s e feladat legtöbbször együtt jár az iskolai könyvtár vezetésével, valamint a könyvbizományosi megbízással. A művészeti csoportvezetés sokféle lehet. Pl. Vezethet a tanár színjátszó csoportot, irodalmi színpadot, előkészíthet olvasó-vagy szavaló versenyre; lehet énekkarvezető, vagy vezethet zenekart (és ez is többféle), oktathat népi táncsoportot, vagy társas táncosokat, képzőművészeti csoportot, filmeseket, fotósokat, bábjátszókat vagy segíthet a vezetésben. Az ismeretterjesztő munka sokrétűsége sem olvasható le a táblázartól. Többen a falun szerveződött helyi TIT csoport vezetői, mások inkább az előadások szervezésében jeleskednek, ismét mások előadóként veszik ki részüket e népművelési munkából.

Tanáraink az élet sűrűjében élnek. Igazgatják volt tanítványaik sorsát a KISZ-ben, fontosnak tartják a felnőttek segítségét, ezért találjuk őket a tanácsban mint tanácsstagokat, de a végrehajtó bizottságban is helyt kapnak, találkoznak velük mint állandó bizottsági elnökökkel és a különböző igeiglenes bizottságok tagjaival vagy vezetőivel. Mind a tanácsnál, mind a tömegszervezetekben az egyszerű, a kényelmesebb tagság helyett felelősségteljes és sok gondot jelentő, fáradságot igénylő vezetőként dolgoznak néha gazdasági, de döntően művelődési területen.

Ott találjuk a tanárokat azokban az iskolai közösségekben, amelyek erőteljes kapcsolatban állanak más közösségekkel; tömegszervezetekkel és állami szervekkel. Az úttörőszervezetben való aktív közreműködés nem csupán iskolai munka és nemcsak az ifjúsági munka segítése, hanem komoly társadalmi feladat is. Gondolunk pl. a különböző szakkörök vezetésére sok más mellett. Azután olyan bizottságokból, mint pl. az ifjúságvédelmi bizottság, községi, vagy városi művelődési bizottság — a tanár nem hiányozhat. Természetes, hogy a felnőttek iskoláinak vezetői és oktatói a tanárok. Azonban közreműködnek a légmentes iskolákban, a takarékszövetkezetek szervezésében és vezetésében, nyelv-tanfolyamokat vezetnek, szakköröket szerveznek és irányítanak, szervezik és rendezik a falu, a város ünnepéleit, vezetik a családi-, társadalmi ünnepeket előkészítő és lebonyolító bizottságokat, munkásörök, önkéntes rendőrök, tűzoltók, a vadásztársaságok jegyzői. Nem szótunk még párttagságukról és arról, hogy közülük nem egy eljut a falu legmagasabb pártfunkciójáig és mint párttitkár vezeti a falu népét.

A statisztikai táblázat és e felsorolás elegendőnek látszik annak igazolására, hogy *a társadalom az általános iskolai tanár személyében olyan közéleti személyi-*

séget igényel és vár, aki a szocializmus építésének bonyolult feladatában kisebb nagyobb mértékben felelősségteljes vezető. Ez tehát a társadalom igénye.

Felváztoltuk a társadalom igényét. Most azt kell megvizsgáljunk, hogy a tanárképző főiskola ki tudja-e elégíteni ezt az igényt. *Mit nyújthat helenleg a tanárképző főiskola a tanárjelölteknek a népművelési képzésben?*

A Művelődésügyi Minisztérium 61.040/1968. XII. sz. rendeletével szabályozta e tárgy tanítását. E szerint az oktatás az V. és a VI. félévben történik. Az V. félévben elmélet heti 1, a VI. félévben gyakorlat heti 2 órában. Az V. félév kollokviummal, a VI. félév gyakorlati jeggyel zárul.

Elméleti tananyag:

- A népművelés és az iskolarendszerű oktatás viszonya és kölcsönhatása
- A szocialista népművelés tartalma, sajátos jegyei, történeti kialakulása
- A szocialista népművelés helye és feladatai a kulturális forradalomban
- A népművelés szerepe a világnézeti-politikai nevelésben, az általános műveltség emelésében, a szakmai műveltség fejlesztésében, az izlésfejlesztésben, a művészeti nevelésben és a kulturált szórakoztatásban
- A felnőtt ember életkori, pszichológiai sajátosságai.
- A csoportokkal, közösségekkel való foglalkozás alapvető pszichológiai-pedagógiai kérdései
- A népművelési munka tervezése szervezése és irányítása
- A kulturális érdeklődés felkeltése, fejlesztése, irányítása
- A népművelés szervezete és intézmény-rendszere
- Az ismeretterjesztés fogalma, feladatai
- Az ismeretterjesztés alapelvei és módszerei
- Az ismeretterjesztés eszközei és formái
- A hallgatóság differenciáltságából adódó feladatok az ismeretterjesztésben
- Az ismeretterjesztés gyakorlatának elemzési szempontjai

Az a tény, hogy ezt az anyagot az V. félévben tanítjuk, bizonyos mértékig megkönnyíti a helyzetet, mert a hallgatók már befejezték pszichológiai tanulmányaikat és a marxista tárgyakat, valamint a nevelélméletet. Ezekre az ismeretekre épülhet a fenti nem kevés népművelési anyag, melynek 13—14 órába való sűrítése még így is nehéz feladatot jelent hallgatóknak és oktató tanárnak egyaránt. Az idei kollokvimok eredményei igazolják, hogy a hallgatók értékelik a tárgy nyújtotta hasznos ismereteket, és lelkiismeretesen készültek a vizsgára.

Gyakorlati anyag:

- A tiszteletdíjas művelődési otthon igazgatói feladatok (tervezés, vezetés, szervezés, gazdálkodás, adminisztráció) tanulmányozása
- A szerzett tapasztalatok elemzése, értékelése
- Előkészítés egy-egy ismeretterjesztő rendezvény (kis-előadás, vita, ankét, szakköri-, klubtelevíziós- stb. foglalkozás) megtartására, levezetésére
- Ismerkedés a művelődési otthon ismeretterjesztő tevékenységével
- A látogatás tapasztalatainak elemzése, értékelése
- A könyvtárban folyó ismeretterjesztés tanulmányozása
- A látogatás elemzése, értékelése
- A múzeumban folyó ismeretterjesztés tanulmányozása
- A látogatás elemzése, értékelése
- Az ismeretterjesztés tanulmányozása a klubban (TIT, megyei művelődési ház stb.)
- Újszerű formák (kerekasztal-beszélgetés, filmest, televíziós foglalkozás) tapasztalatainak elemzése
- Ismeretterjesztő rendezvény látogatás ipari üzemből, termelőszövetkezetben, munkásszálláson.
- A tapasztalatok elemzése, értékelése.
- A hallgatók önállóan tervezett, vezetett ismeretterjesztő rendezvényeinek elemzése, értékelése.

A VIII. félévben a pedagógiai gyakorlat keretében minden hallgató ismeretterjesztő előadást, illetve foglalkozást tart.

A gyakorlati munka kivitelezése úgy történik, hogy a népművelés intézményrendszerének ismeretében a hallgatók 15—20 fős csoportokban meglátogatják a számunkra már gyakorló művelődési otthonnak számító népművelési házat, ahol az igazgató — aki főiskolánként végzett — bemutatja az intézményt, ismerteti munkatervét és költségvetését. A következő alkalommal egy meghívott ismeretterjesztő előadó elmondja, hogyan készül fel az ismeretterjesztésre, majd a hallgatók meghallgatják előadását. Közben részt vehetnek a hallgatók ismeretterjesztő előadások és más rendezvények *szervezésében, előkészítésében, rendezésében*, az egyéb népművelési munka megismerésében, ki-ki érdeklődésének, hajlamainak megfelelően, szabad idejének felhasználásával. Arra is adódik alkalom, hogy a hallgatók közművelődési *könyvtárral* és annak munkájával ismerkedjenek. Ha az időből futja a járási könyvtárba is ellátogatunk. A Szegedi Egyetemi Könyvtár, és a Városi Somogyi Könyvtár természetesen nem ismeretlen hallgatóink előtt. Arra is futotta az elmúlt években — erőből és időből —, hogy falusi műv. házba működő közművelődési könyvtárba látogassunk, nem is szólva arról, hogy a hallgatók tekintélyes része üzemi könyvtárat is látogatott.

Fontosnak tartjuk a TIT munkájának a megismerését, ezért e félévben felkeresük a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Csongrád megyei Titkárságát. Előadást hallgatunk a szervezet kialakulásáról, eddigi és jelenlegi tevékenységéről, s megismerkedünk klubjának és szakosztályainak a munkájával. A továbbiakban a klub foglalkozásaira irányítjuk a hallgatók figyelmét, akik a különböző szakosztályok előadásaira, foglalkozásaira belépőt kapnak igényük, érdeklődésük szerint.

A *Népművelési tanácsadó* módszertani népművelési munkájának a megismerése a következő feladat. Itt a hallgatók megismerkednek a szakbizottságok sokrétű munkájával, szakjuknak megfelelő bizottsági munkaterveket tanulmányoznak és találkoznak egyes szakbizottságok vezetőivel és tagjaival és néhányan a szakbizottsági üléseken is részt vesznek. Ismerkednek a tanácsadó kezelésében működő Film- és Szemléltető Tár raktári anyagával, a kölcsönzés és felhasználás mikéntjével.

A *Szegedi Móra Ferenc Múzeum* jelentős ismeretterjesztő munkát végez. E munka — és természetesen a gazdag múzeumi anyag — megismerése érdekében a hallgatók szakjának megfelelő tudományág illetékes vezetője ad tájékoztatót az anyag gyűjtéséről, raktározásáról, kiállításokról, stb.

A félév folyamán minden hallgató készít egy ismeretterjesztő kiselőadást tetszés szerinti olyan témából, amelyből elég nagy a szakismerete. A téma legtöbbször a szaktárgyhoz kapcsolódik. Az előadás elkészítéséhez megfelelő segítséget adnak az illetékes szaktanszékek. Előfordult — nem egy esetben —, hogy e kiselőadásból született a hallgató szakdolgozata. Más kiselőadás alaposabb kidolgozás után főiskolai vagy egyéb pályázaton nyert díjat. Néhányat TIT előadásként hasznosítottak. Természetes, hogy gyenge előadásokat is tartanak a hallgatók. Március elsejéig készítik el az előadást s ezt írásban nyújtják be. A következő órákon az a törekvésünk, hogy minél több hallgató szerepeljen *előadóként* hallgató társai előtt, akik azután az előadót bírálva, és az előadást a tanultaknak megfelelően elemezve, igyekeznek előbbre vinni és elmélyíteni a népművelésben szerzett elméleti és gyakorlati tudásukat.

A 10 napos falusi gyakorlatnak a hallgatókra gyakorolt hatása igen nagy. A falusi gyakorlaton azok a hallgatók vesznek részt, akik a népművelés iránt nagyobb érdeklődést mutatnak. Az elmúlt években általában 45—50 hallgatónk vett részt évenként a gyakorlaton megyénk, valamint Bács- és Békés megye községeiben 3-as, vagy 4-es csoportosításban. (Orvostanhallgató, természettudományos szakos, humán sza-

kos, jogász, mezőgazdász variációkban). A hallgatók indulás előtt megfelelő tájékoztatást, eligazítást nyernek a főiskolán, majd a megyeházán. Kapnak egy-egy írásbeli útmutatót is, amelyet a megyei műv. oszt. előadójának, néhány műv. otthon igazgatójának közreműködésével készítettünk — azzal a szigorú meghagyással, hogy azt értelemszerűen, a helyi viszonyok, adottságok figyelembevételével alkalmazzák. A hallgatók feladatul kapták többek között:

— vegyenek részt ismeretterjesztő előadásokon, különböző tanfolyamokon, látogassanak klubfoglalkozásokat, szakköröket, legyenek ott a műkedvelők próbáin — adottságaikhoz képest segítsenek, vezessenek vitákat, szervezzenek kerekasztal-beszélgetéseket, vetélkedőket, járjanak könyvtárba, hospitáljanak stb. A hallgatók a műv. otthon vezetőjével tisztelgő látogatást tesznek a párt és a falu vezetőinél. Észrevételeikről, tapasztalataikról feljegyzést készítenek, majd a 10 nap leteltével *jelentést írnak*.

Az egyénileg külön-külön elkészített 5—6 oldalnyi jelentés 1 példányát megkapja a gyakorló műv. otthon vezetőjét, 1 példányát a műv. oszt. eljuttatja a Népművelési Intézetnek, 1 példány marad a főiskolán. A jelentések sok élményanyagot, megfigyelést tartalmaznak. A hallgatók tényeket rögzítenek, hiányosságokra és elért eredményekre hívják fel a figyelmet, művelődési-, politikai-, gazdasági-, erkölcsi megfigyeléseket elemeznek, statisztikai adatokat ismertetnek, vitatkoznak, értékelnek, helyes és helytelen következtetéseket vonnak le; jó és nem helytálló javaslatokat tesznek. Több helyen ismeretterjesztési előadást tartottak, másutt viták és vetélkedők szervezői és vezetői, műkedvelő csoportok aktív részvevői, gyűlések előadói, KISZ megbeszélések hangadói stb. Nem egyszer kezdeményezői művelődési vagy szórakoztatói alkalmaknak, ötleteket adnak, plakátokat terveznek és készítenek. A könyvtárakban a kölcsönzésben segítenek, könyveket ismertetnek, írókat ajánlanak.

A szakképzésben részt vevők felkeltették a figyelmüket. A hallgatókat megkérdezik, miért tanulnak, mit profitálnak a tanultakból, hogy hasznosítják munkájukban a tanultakat, jelent-e a tanulás anyagi előnyt, és mik a további terveik. Hangot adnak annak, hogy a mezőgazdasági tanfolyamokat végzettek nem mindenkor állítják szakképzettségüknek megfelelő munkakörbe és nem adnak nekik szakmunkásnak járó illetményt.

A hallgatók szívügye a KISZ szervezetek segítése. Több szervezetben beszámoltak a főiskola kiszistáinak a munkájáról, a maguk életéről, sok-sok elfoglaltságból adódó sikereikről és kudarcaikról, nehézségeikről. A beszélgetés alatt feloldódó fiatalok azután a bizalmat bizalommal viszonzva elmondják a maguk problémáit.

Különös nyomatékkal hívtuk fel a hallgatók figyelmét a klubfoglalkozásokra, mert itt művelődhetnek és szórakozhatnak a különböző korú, nemű, foglalkozású emberek, s válhatnak azonos érdeklődésű közösséggé. Ezernyi gondot jelent a klub s igazi emberismeret nélkül és az emberekkel való bánnitudas nélkül jó közösséget létrehozni és vezetni nem lehet. Gazdag ilyenirányú tapasztalatot tartalmaznak a hallgatók eddigi jelentései.

A hallgatók mindezek mellett véleményt nyilvánítanak a pedagógusok, a művelődési otthonban dolgozók és egyéb a művelődésben közreműködő szakemberek munkájáról, annak eredményes és kevésbé eredményes voltáról. Értékelnek, dicsérnek és hibákra figyelmeztetnek.

A falusi népművelési gyakorlat néhány tanulsága:

A hallgatók az életben első ízben próbálják hasznosítani és tudatosan alkal-

mazni a főiskolán tanult szaktárgyukat, népművelési, pedagógiai és pszichológiai ismereteiket.

Sok tapasztalatot szereznek, mert az élet „sűrűjébe” lépnek és valósággal rájuk zúdul a sok hatás. A főiskolán a tanítási időben van még lehetőség e káosz-szerűen bennük élő tapasztalatok rendszerezésére, helyretevésére.

Tapasztalható, hogy a falusi népművelési gyakorlaton résztvevő hallgatók a továbbiakban megerősödött „népművelési szemlélettel” hangadói lesznek a további népművelési munkának.

Végezetül a „gyakorló helység” is profitál, mert az idegen jelenléte mindig nagyobb aktivitásra serkent, és a fiatal sokat észretevő és még többet akaró főiskolások a felfokozott tempójú és igényű népművelő munka motorjai, s e tény még huzamos ideig érezteti hatását, mint ahogy erről nem egy helyen meggyőződünk. A jelentés pedig visszakerülve a művelődési otthon vezetőihez sokszor — egészben, vagy részben — új aspektusból világítja meg előttük saját munkájukat és községük arculatát, igényét.

A tanárképző főiskola abban a szerencsés helyzetben van, hogy tiszteletdíjas népművelők és ismeretterjesztő előadók mellett *egyéb népművelési területre is képezhet szakembereket, vezetőket.*

Főiskolánkon az ének-zene tanszék egyéb tárgyakkal együtt *karvezetést is tanít.* A tanszék tanárai nem elégszenek meg az előírt tananyaggal, hanem azon túlmenően a Népművelési Intézettel egyetértésben a tehetséges és a többlet munkát önként vállaló hallgatókat megfelelő vizsga letétele után — már évek óta — karnagyi képesítéssel látják el. A gyakorlatból tudjuk, hogy e fiatal énektanárok az ének-zenei művészeti nevelés lelkes agitátorai az iskolán kívül is.

A rajz tanszéken a leendő rajztanárok olyan alapos elméleti és gyakorlati oktatást kapnak, hogy *a képzőművészeti szakkörök vezetésében* bátran segíthetnek, a tehetségesebbek maguk is vezethetnek szakköröket.

Elsősorban a magyar szakos hallgatók a színjászó csoport és az irodalmi színpad tagjai, de találhatók itt más szakos, irodalmi érdeklődésű, irodalmat szerető hallgatók is. Az irodalom szeretete és ismerete ötvöződik itt az előadóművészet elsajátításával. A színpadon jól előadott mű által jogosan kivívott elismerés és siker hosszú időre aktivizálhatja a hallgatókat s a főiskola elvégzése után — megfelelő vizsga letételével — műkedvelő színpadi rendezőként, vagy irodalmi színpadi vezetőként kamatoztathatják megszerzett tudásukat.

A felsoroltakon kívül az egyes szaktanszékek lelkes munkával készítik elő hallgatóikat a művelődési tömegmozgalomban való részvételre azzal, hogy szakjuk a mozgalom valamely ágához igyekszik szakembereket képezni. Pl. a földrajz és biológia szakos hallgatók *a természetjárók* körében munkálkodhatnak sikerrel. A földrajz, történelem és rajz szakosok *néprajzi, helytörténeti, honismereti* szakköröket szervezhetnek és vezethetnek. A matematikusok, fizikusok, kémikusok *a természettudományos szakkörök* vezetőivé válhatnak. A műszak szakosok és fizikusok *a technikai és műszaki szakkörök* propagálói és vezetői lehetnek. Ismét mások a filmzés és fotózás szakembereivé válhatnak, és egyesek szakképzettségüknel fogva számos itt fel nem sorolt népművelési munkában dolgozhatnak hasznosan.

A fentiekén kívül a népművelés tantárgy keretében tartunk egy *alapfokú könyvtárosi szakkört* és egy *klubvezetői szakkört*. Mindkettő az illetékes intézmények (megyei könyvtár, megyei népművelési tanácsadó) közreműködésével vizsgával zárul és a végzett hallgatók bizonyítványt kapnak. A József Attila Tudományegyetemmel együtt *filmesztétikai* studiumot is tartunk megfelelő szakember vezetésével. Ez utóbbi három szakkörben az évfolyam hallgatóinak kb. 1/3-a részesül szakképzésben.

Dolgozatomban felvázoltam azt a követelményt, amely szocializmust építő társadalmunk részéről igényként jelentkezik, és azokat a lehetőségeket, amelyeknek birtokában főiskolánk e követelmények kielégítésére felkészíti a tanárjelölteket. Azt hiszem, hogy jó alapnak ez elegendő, de csakis alapnak. Ha igaz, hogy a permanens művelődés társadalom diktálta követelmény, e követelmény elsősorban a pedagógusokra érvényes. (Hogyan taníthatna az, aki maga is tudatlan?!) A főiskola törekvése, hogy hallgatói az életben mint tanárok és mint megbecsült közéleti személyiségek megállhassák helyüket. Ehhez ad hathatós segítséget a „Népművelés” c. tárgy.

МЕСТО И РОЛЬ ПРАКТИКУМА ПО КУЛЬТ-ПРОСВЕТРАБОТЕ В ПОДГОТОВКЕ УЧИТЕЛЕЙ ДЛЯ ВОСЬМИЛЕТОК

Й. Вальдманн

Подготовка современных учителей состоит не только в том, чтобы он стал хорошим педагогом, активно участвующим в учебно-воспитательной работе школы, но и в том, чтобы он стал общественником. Исходя из этого, работа рассматривает, что общество какую общественную деятельность требует от педагога, т. е. в чём действительные потребности общества. Чтобы узнать эти конкретные потребности, автор изучал внешкольную деятельность преподавательского состава 16 школ. Из 16 школ 7 городские, 3 сельские и 6 хуторские, и изучали просветительную работу 238 городских, 51 сельских и 78 хуторских учителей.

Во второй части работы автор стремится ответить на вопрос о том, что педагогический институт, используя данные возможности, как помогает дисциплина „практикум по культ-просветработе” подготовку будущих учителей, чтобы они могли ответить вне школы потребностям общественных и массовых организаций, в работе просветительной политики.

Единство теории культпросветработы и дополняющей его практики, разнообразная и интересная работа, большой интерес и активность студентов, и „обратные сигналы” доказывают, что дисциплина „Практикум по культпросветработе” действительно эффективна и сегодня уже необходимый фактор в современной подготовке учителей, в формировании общественной личности.

STELLUNG UND ROLLE DER VOLKSBILDUNG IN DER GRUNDSCHULEHRERBILDUNG

von J. Waldmann

Der Lehrer von heute ist nicht nur zu einem an der Unterrichts- und Erziehungstätigkeit der Schule massgebend beteiligten guten Pädagogen, sondern auch zur Persönlichkeit des öffentlichen Lebens ausgebildet werden. Von diesem Gedanken ausgehend untersucht die Arbeit, was für eine öffentliche Tätigkeit die Gesellschaft vom Pädagogen erfordert, worin die tatsächlichen Ansprüche der Gesellschaft bestehen. Um diese konkreten Ansprüche kennenzulernen, hat der Verfasser die ausserschulische Tätigkeit des Lehrkörpers von 16 Grundschulen — darunter 7 Stadt-, 3 Dorfund 6 Gehöftschulen — untersucht und auf die Volksbildungsarbeit von 238 in Städten, 51 in Dörfern, 78 in Gehöftshulen tätigen Lehrern ein Licht geworfen.

Im zweiten Teil der Arbeit wird versucht, die Frage zu beantworten, in welcher Weise das Lehrfach und Studium „Volksbildung” mit Benützung der für die Hochschule verfügbaren Möglichkeiten durch seine spezifische theoretische und praktische Arbeit zu einer derartigen Ausbildung der Lehrkandidaten beiträgt, dass sie in der kulturpolitischen Arbeit ausserhalb der Schule, in der Gesellschaft und den Massenorganisationen den Anforderungen genügen können.

Die Einheit der Volksbildungstheorie und der sie ergänzenden und bekräftigenden vielseitigen Übungen, die vielseitige und interessante Arbeit, die rege Anteilnahme und Aktivität der Schüler, wie auch die „Rückmeldungen” beweisen, dass das Lehrfach Volksbildung einen wirksamen und heute bereits unentbehrlichen Faktor in der modernen Lehrerbildung, in der Persönlichkeitsgestaltung für das öffentliche Leben bedeutet.